

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIŲ ĮSTAIGA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 56, LT-01110 Vilnius, tel. 8 706 65105, faks. 8 706 65138, el. p. ombuds@lrski.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 191759894

Palangos miesto globos namų
direktorei Irenai Biriukaitei

2017-11-14 Nr. 2016/1-40 /3D-

Palangos miesto savivaldybės administracijos
direktorei Akvilei Kilijonienei

DĖL 2017 METŲ LAPKRIČIO 7 DIENOS VIZITO Į PALANGOS MIESTO GLOBOS NAMUS REZULTATŲ

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigos, vykdančios nacionalinę kankinimų prevenciją, vadovas, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Augustinas Normantas 2016 m. liepos 20 d. ataskaitoje Nr. 2016/1-40 „Dėl žmogaus teisių padėties Šiaulių apskrities suaugusių asmenų globos įstaigose: Aukštelkės socialinės globos namuose, Beržėnų senelių namuose, viešojoje įstaigoje „Senelių namai“, Šiaulių miesto savivaldybės globos namuose, Linkuvos socialinių paslaugų centre, Joniškio Švč. M. Marijos parapijos senelių globos namuose „Santara“, uždarojoje akcinėje bendrovėje „Senjorų namai“, Šeduvos globos namuose, Rozalimo Švč. M. Marijos vardo parapijos senjorų namuose, biudžetinėje įstaigoje Liolių socialinės globos namuose; Klaipėdos apskrities suaugusių asmenų globos įstaigose: viešojoje įstaigoje Telšių vyskupijos „Carito“ Klaipėdos regiono globos namuose, viešojoje įstaigoje Skuodo globos namuose, viešojoje įstaigoje Ylakių globos namuose, biudžetinėje įstaigoje Klaipėdos miesto globos namuose, Palangos miesto globos namuose, Viliaus gaigalaičio globos namuose“ pateikė rekomendacijas dėl galimų žmogaus teisių pažeidimų šiose įstaigose (tarp jų, ir Palangos miesto globos namuose (toliau vadinama – Palangos GN arba įstaiga) ir nustatytų trūkumų taisymo.

Seimo kontrolierius, siekdamas išsiaiškinti, kaip įgyvendintos rekomendacijos, pavedė Seimo kontrolierių įstaigos Žmogaus teisių biuro patarėjams Kristinai Brazevič ir Jurui Taminskui atlikti pakartotinį patikrinimą Palangos GN.

2017 m. lapkričio 7 d. vykusio pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad iš dvylikos Seimo kontrolieriaus teiktų rekomendacijų aštuonios yra įgyvendintos, keturios įgyvendintos iš dalies, o neįgyvendintų rekomendacijų nėra.

1. Įgyvendintos rekomendacijos

Seimo kontrolierius Palangos GN administracijai rekomendavo imtis priemonių užtikrinti, kad:

1.1. *gyventojai iš anksto galėtų pateikti pageidavimus dėl maisto produktų arba patiekalų asortimento*

Per pakartotinį patikrinimą buvo nustatyta, kad įstaigoje periodiškai pradėta atlikti anketavimus dėl gyventojų pageidaujamų maisto produktų ir patiekalų asortimento pasirinkimo. Atsižvelgiama į anketavimo metu gautus rezultatus ir pagal galimybes stengiamasi juos įgyvendinti, pvz., gyventojams desertines bandeles pradėjo kepti patys įstaigos darbuotojai, desertams skiriama daugiau želė ir kt.;

1.2. *būtų sudaryta galimybė saugoti asmeninius daiktus atskirose rakinamose spintelėse*

Lankantis pakartotinai nustatyta, kad, įvykdžius patalpų renovaciją, naujos perkamos spintelės yra su užraktais ir skiriamos jų prašantiems gyventojams; galimybė laikyti asmeninius daiktus spintelėje numatyta ir 2017 m. lapkričio 7 d. patvirtintose vidaus tvarkos taisyklėse;

1.3. *būtų sudaromos tinkamos sąlygos asmenims individualizuoti savo gyvenamąjį kambarį, gyventojai būtų motyvuojami tai daryti, o darant patalpų remontą, perkant baldus asmenys būtų apklausiami dėl pageidavimų ir į tai pagal galimybes būtų atsižvelgiama*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad šiuo klausimu buvo organizuotas socialinių darbuotojų ir gyventojų tarybos pasitarimas, kuriame aptarta būtinybė leisti ir padėti gyventojams kurti individualią erdvę savo gyvenamajame kambaryje, t. y., kabinti paveikslus, artimųjų nuotraukas, darbelius ir pan.; galimybė gyvenamajame kambaryje turėti savo asmeninių baldų ir kitų daiktų įtvirtinta 2017 m. lapkričio 7 d. patvirtintose vidaus tvarkos taisyklėse;

1.4. *būtų užtikrinamas privatumas asmens higienos patalpose, o siekiant užtikrinti gyventojų saugumą būtų įstatomos tokios spynos, kurios leistų, prireikus, atrakinti patalpas (dėl asmens higienos patalpų raktų, kurio gyventojams tenka prašyti*

Lankantis pakartotinai nustatyta, jog higienos patalpų durų užraktai sutvarkyti taip, kad, naudojantis šiomis patalpomis, jose būtų galimybė užsirakinti; nuolat stebima, kad užraktai būtų techniškai tvarkingi;

1.5. *atliekant slaugomų globotinių asmens higieną visuomet būtų naudojamos širmos*

Lankantis pakartotinai, apklausius įstaigos gyventojus ir darbuotojus, nustatyta, kad, atliekant slaugomų gyventojų asmens higieną, visuomet naudojamos širmos;

1.6. *būtų tinkamai kaupiama ir saugoma informacija apie globojamų asmenų sveikatos būklę, vartojamus vaistus, gydytojų paskirtą gydymą*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad yra suformuotos bylos-segtuvai, kur renkama ir saugoma informacija apie asmens sveikatos priežiūros organizavimą konkrečiam gyventojui;

1.7. *būtų kontroliuojama, kaip savarankiški gyventojai savo gyvenamuosiuose kambariuose laiko įvairius vaistinius preparatus ir juos vartoja, arba atsisakyta praktikos, kuomet vaistai laikomi globojamųjų kambariuose*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad darbuotojai periodiškai tikrina, kaip savarankiški gyventojai savo gyvenamuosiuose kambariuose laiko įvairius vaistinius preparatus ir juos vartoja, pvz., tikrinama, kad vaistai būtų su tinkamu galiojimo terminu, kad nebūtų vaistų, kurie draudžiami Lietuvos Respublikoje, ir pan.;

1.8. *gyventojai, kuriems teikiamos ilgalaikės socialinės globos paslaugos ir kuriems pagal sveikatos būklę buvo paskirtas gydymas medikamentais, būtų jais aprūpinti GĮ lėšomis ir būtų informuoti, kad jie bus aprūpinti visais reikiamais vaistiniais preparatais, kuriuos paskiria gydytojai*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad gyventojai įstaigos lėšomis yra aprūpinami visais vaistiniais preparatais pagal veikliąją medžiagą, kuriuos skiria gydytojai. Atvykę nauji gyventojai yra supažindinami su medikamentų skyrimo tvarka. Įstaigos darbuotojai periodiškai gyventojus informuoja apie įstaigos disponuojamus vaistinius preparatus, galimybę juos nemokamai gauti, o gyventojai šia teikiama paslauga naudojami;

2. Iš dalies įgyvendintos rekomendacijos

Seimo kontrolierius Palangos GN administracijai rekomendavo imtis priemonių užtikrinti, kad:

2.1. *būtų sudaromos tinkamos sąlygos asmenims užsirakinti savo kambariuose, t. y., siekiant užtikrinti gyventojų saugumą, būtų dedamos tokios spynos, kad, prireikus, būtų galima atrakinti kambarį, kiekvienam gyventojui būtų išduotas atskiras raktas ir jie būtų informuojami apie galimybę turėti savo kambario raktą ir šią patalpą rakinti*

Per patikrinimą nustatyta, kad gyventojams sudarytos sąlygos, atsižvelgiant į jų savarankiškumą, užsirakinti savo gyvenamajame kambaryje, tačiau tai galima atlikti tik iš vidaus (dėl durų spynos konstrukcijos, vidinėje jų pusėje yra stacionarus spynos fiksatorius). Gyventojams norint savo gyvenamąsias patalpas užrakinti iš išorinės pusės, tokia galimybė nėra sudaryta, kadangi jiems neduoti durų užraktų raktai, taip pat dalis globojamų asmenų teigė, kad darbuotojai jų neinformavo apie galimybę turėti savo kambario raktą ir šią patalpą rakinti iš išorinės pusės;

2.2. individualūs socialinės globos planai (ISGP) būtų sudaromi išsiaiškinus kiekvieno globos įstaigos gyventojų individualius poreikius ir, pagal galimybes, dalyvaujant pačiam gyventojui, atsižvelgiant į jo socialinius ryšius, pasiteiraujant giminaičių, kitų artimųjų nuomonės apie asmens poreikius ir su jų tenkinimu susijusias priemones. Taip pat globos planai būtų tinkamai užpildyti, laiku peržiūrėti ir darbuotojų bei paties globojamojo asmens pasirašyti, bei kartu būtų skiriama daugiau dėmesio individualiems pokalbiams su gyventojais, periodiškai paaiškinama (primenama) globojamiems asmenims, kas yra ISGP ir koks jų sudarymo tikslas, kokios šiuose planuose nustatytų tikslų ir uždavinių įgyvendinimo priemonės ir kokie rezultatai; gyventojai būtų supažindinami su žalingų įpročių prevencijos programomis; globos įstaigose būtų užtikrinamas socialinio darbo su gyventojais nuoseklumas, sistemiškumas

Per pakartotinę vizitą nustatyta, kad su įstaigos socialiniais darbuotojais buvo aptarti ISGP sudarymo, pildymo ir priežiūros klausimai. ISGP sudaromi išsiaiškinant kiekvieno gyventojų individualius poreikius bei dalyvaujant pačiam gyventojui. Taip pat atsižvelgiama į gyventojų socialinius ryšius, esant galimybei, pasiteiraujama giminaičių, kitų artimųjų nuomonės apie asmens poreikius ir su jų tenkinimu susijusias priemones. Be to, susipažįstant su atsitiktine tvarka išrinktais gyventojų ISGP, nustatyta, kad ISGP peržiūrėti laiku, juos pasirašo globojami arba jiems atstovaujantys asmenys.

Pastebėtina, kad kalbinti gyventojai neprisiminė, kas yra ISGP ir koks jų sudarymo tikslas. Įstaigos socialinių darbuotojų teigimu, globotiniai su ISGP supažindinami plano sudarymo ir peržiūrėjimo metu, tačiau gyventojams apie tai periodiškai nėra primenama (paaiškinama).

Gyventojų susirinkimuose, užimtumo užsiėmimuose, individualių pokalbių metu globotiniai supažindinami su socialinės veiklos planais, tvarkaraščiais, programomis, pagal poreikį gyventojams taikomos žalingų įpročių prevencijos programos. Socialinio darbo su gyventojais nuoseklumas ir sistemiškumas užtikrinamas planuojant darbą, kontroliuojant individualaus darbo su kiekvienu gyventojų procesą, atsižvelgiant į individualius kiekvieno gyventojų poreikius ir prašymus, dalinantis patirtimi su kitomis globos įstaigomis;

2.3. įstaiga įgytų licenciją ir leidimą higienos pasą teikti kineziterapijos paslaugas

Per pakartotinę patikrinimą nustatyta, kad licencija ir leidimas – higienos pasas kineziterapijos paslaugoms teikti dar nėra įgytas, tačiau visi jam įgyti reikalingi dokumentai paruošti ir pateikti vertinti atsakingoms institucijoms.

Seimo kontrolierius Socialinių paslaugų ir priežiūros departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos prašė:

visoms suaugusiųjų globos įstaigoms rekomenduoti: 1) nuolat plėsti darbuotojų ir gyventojų žinias apie žmogaus teisę į privatumą; 2) patvirtinti išsamias privatumo taisykles ir įtvirtinti atitinkamas pareigas darbuotojų pareigybinuose nuostatuose; 3) paskirti darbuotoją, atsakingą už privatumo taisyklių įgyvendinimą

Pakartotinio vizito metu nustatyta, kad Socialinių paslaugų ir priežiūros departamento rekomendacija įgyvendinta iš dalies: privatumo užtikrinimo taisyklės buvo parengtos ir patvirtintos, paskirtas darbuotojas, atsakingas už jų įgyvendinimą (vyriausiasis socialinis darbuotojas), tačiau nesiimta priemonių nuolat plėsti darbuotojų ir gyventojų žinias apie žmogaus teisę į privatumą.

Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per pakartotinį patikrinimą nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19¹ straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi viešosios įstaigos Palangos miesto globos namų direktorei Irenai Biriukaitei rekomenduoja imtis priemonių užtikrinti, kad:

1) kiekvienas gyventojas, atsižvelgiant į jo savarankiškumo lygį, būtų informuojamas apie galimybę turėti savo kambario raktą, šią patalpą rakinti ir jam pageidaujant būtų išduotas atskiras raktas nuo jo gyvenamosios patalpos durų užrakto;

2) gyventojams periodiškai būtų primenama (paaiškinama), kas yra ISGP ir koks jų sudarymo tikslas, kokie šiuose planuose nustatytų tikslų ir uždavinių įgyvendinimo priemonės ir rezultatai;

3) įstaiga įgytų licenciją ir leidimą higienos pasą teikti kineziterapijos paslaugas;

4) būtų nuolat plečiamos darbuotojų ir gyventojų žinios apie žmogaus teisę į privatumą organizuojant paskaitas, pokalbius, mokymus ir pan.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19¹ straipsnio 6 dalimi apie Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus pranešti iki 2017 m. gruodžio 15 dienos. Kompetentingos institucijos turi konsultuotis su Seimo kontrolieriumi dėl rekomendacijų galimų įgyvendinimo priemonių.

Įstaigos vadovas, Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas